REDACȚIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
TELEFON Nr. 226.
Scrisori nefrancate nu se primesc.
Manuscripte nu se retrimit.
Inserate
se primesc la Administrațiune
Brașov și la următoarele
BIROURI de ANUNȚURI:
în Viena la M. Dukes Nachf., Max Augenfeld & Emeric Lessner, Heinrich Schalek, A. Oppelik Nachf., Anton Oppelik. În Budapesta la A. V. Golberger, Ekstein Bernat, Iuliu Leopold (VII Erzsebet-körut).
Prețul inserțiunilor: o serie garmond pe o coloană 10 bani pentru o publicare. Publicări mai dese după tarifă și învoială. — RECLAME pe pagina 3-a o serie 20 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI

ANUL LXXI.

Telefon: Nr. 226.

GAZETA apare în fiecare zi
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 24 cor., pe șase luni 12 cor., pe trei luni 6 cor.
N-rii de Duminecă 4 cor. pe an.
Pentru România și străinătate.
Pe un an 40 franci, pe șase luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 fr. pe an.
Se prenumeră la toate oficiile poștale din întru și din afară și la d-nii colectori.
Abonamentul pentru Brașov:
Administrațiunea, Piața mare târgul Inului Nr. 30. etagiu I. Pe un an 20 cor., pe șase luni 10 cor., pe trei luni 5 cor. Cu dusul acasă: Pe un an 24 cor., pe șase luni 12 cor., pe trei luni 6 cor. — Un esemplar 10 bani. — Atât abonamentele, cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 256. Brașov, Miercuri 19 Noemvrie (2 Decemvrie) 1908.

2 Decemvrie.

Mâne se împlinesc șase-zeci de ani de când Francisc Iosif I s'a urcat pe tronul împărătesc. Era o epocă mult agitată. Răsunase deja pe Câmpul Libertății dintre Târnave trâmbița emancipării de sub jugul iobăgiei și a redeșteptării naționale și pentru Românii Ardealului. Ne putem închipui ce mare impresiune a făcut și asupra Românilor vestea neașteptată sosită dela Olmütz, că pe tronul Habsburgilor a ajuns, în urma abzicerii împăratului Ferdinand, nepotul său, junele archiduce, care ca împărat s'a numit Francisc Iosif I. Mai mult a impresionat însă atunci pe predecesorii noștri faptul, că junele împărat prin manifestul său a promis, că va introduce reforme în toată monarchia pe baza egalei îndreptățiri și în spirit constituțional, când ei nu cunoșteau până în acel moment decât jugul asupritor al iobăgiei.

„Gazeta de Transilvania" scria în numărul său dela 16 Decemvrie 1848:

„...Românilor, Fraților! Cetiți „manifestul junelui împărat Francisc Iosif I. Pătrundeți înțelesul „aceluiași; cunoașteți că tânărul „împărat apucă frânele guvernării „cu putere întinerită spre a se lupta „cu toată țăria în contra turbatelor „valuri, pe cari aceste timpuri atât „de serioase le 'nalță și le răped „asupra capetelor noastre ale tuturor; auziți că împăratul porni a „introduce reforme, adecă legi mântuitoare pentru toate popoarele „și limbile întinsei monarchii, întocma fără nici o ținere de „parte, adecă pe temeiul libertății „adevărate."

După ce a dat expresiune acestor speranțe mari, ce le-a deșteptat în inimile tuturor popoarelor credincioase ale monarchiei manifestul junelui împărat, „Gazeta de Transilvania" a încheiat cu cuvintele următoare:

„Să ne apropiem cu toată încrederea și iubirea de tronul con„stituțional al împăratului Francisc Iosif I, căci mari sunt datoriile, mare este și răspunderea pe „care o pune provedința asupra „Monarchului; însă acele datorințe „și acea răspundere cade întocma „și asupra noastră spre folosul și „fericirea națiunii și a patriei".

Multe s'au petrecut în aceste șase decenii, mari și afunde schimbări s'au făcut pe toate terenele vieței de stat în întreaga monarchie. Număroase stări de lucruri, ce dăinuiau pe atunci, s'au străformat ori au încetat și au dispărut. Progresul timpului a făcut — și nu fără concursul și sprijinul Domnitorului întrupat — ca și pe terenul cultural, economic și științific multe să fie azi, ce nu erau, și despre cari pe atunci abia se visa.

Numai într'o privință nu s'a făcut schimbare. Dorințele părinților noștri ca să vină o epocă de legi mântuitoare pentru toate popoarele și limbile patriei noastre, nu s'au împlinit. Odată, în anii șasezeci ai veacului trecut, se părea că acea epocă a sosit și că promisiunile și asigurările date din înăițimea tronului se vor face trup. Dar a fost numai ca un vis trecător, ne-am deșteptat în trista realitate, ce dăinuește la noi și în ziua de azi.

Încă și după șasezeci de ani între guvernanții și guvernații dela noi domnesc cele mai contrazicătoare concepte despre iubirea de patrie și credința către patrie și tron, și milioane de cetățeni sufer greu în urma aceasta.

Istoria e chiemată a stabili răspunderile pentru aceasta situațiune anomală și tristă, care creiază stările artificiale, ce tind a desparte pe cetățenii „de a doua mână" de Domnitorul lor și a slăbi legăturile firești de iubire și de încredere ce trebue să lege popoarele cu tronul.

Soartea a voit ca și azi după un timp așa de îndelungat, când bătrânul și mult încercatul nostru monarch își serbează aniversarea de 60 de ani ai domniei sale, să fie timpuri agitate, și să bată cu nouă și îndoită putere la poarta destinului popoarelor și al tronurilor spiritul timpului, care reclamă tot mai intețit libertate și dreptate pentru toți.

N'a fost monarch pe tronul Habsburgilor, care să fi avut prilegiu a cunoaște dorințele și pășurile popoarelor de sub sceptrul său mai bine și mai temeinic ca Francisc Iosif I; earăși nici unul din predecesorii săi n'a fost espus mai mult lingușirilor de-o parte, și a intrigilor meschine, ce tindeau a desbina popoarele și a sădi invidie și ură între ele de altă parte. Și peste toate aceste Domnitorul cu atâta esperiență ar fi putut trece mai ușor, dacă soartea nu ar fi pregătit monarchiei și dinastiei în acest interval loviri crude, cari au îngreuiat mult împlinirea marilor sale probleme.

Fără îndoială Majestatea Sa, reamintindu-și în ziua serbătorească de mâne toate peripețiile domniei sale mult încercate, pe lângă multele puncte luminoase, mai ales în ce privește țările austriace și vechia capitală, va da și de puncte mai întunecoase, de probleme, ce au rămas încă mai mult ori mai puțin nerezolvate.

Una din aceste probleme este fără îndoială problema cea mare și gravă a egalei îndreptățiri naționale în patria noastră, care reclamă tot mai urgent soluțiunea ei mulțumitoare.

În momentele solemne de față toate privirile se îndreaptă asupra încărunțitului monarch jubilant. Noi Românii de sub sceptrul său nu suntem cei din urmă cari cu adâncă recunoștință pentru toate binefacerile de cari am fost împărtășiți de către Majestatea Sa Împăratul, Regele și Marele Principe în decursul lungei Sale domnii, unim urările noastre cele mai sincere și supuse pentru îndelunga Sa viață și sănătate, cu ale tuturor popoarelor țării și ale monarchiei!

Ciocnirea sângeroasă între Germanii și Cehii din Praga.

Din Praga se mai comunică următoarele amănunte cu privire la ciocnirea sângeroasă, ce a avut loc Duminecă între Nemții și Cehii din Praga:

Deoarece încă de Sâmbătă se prevedea, că vor avea loc Duminecă violente demonstrațiuni anti-germane, guvernatorul Boemiei a luat întinse măsuri pentru a garanta ordinea publică. În cursul nopții poliția a fost întărită cu cinci sute de gendarmi, cari Duminecă la 9 oare a. m. au ocupat locul de preumblare numit Graben, îndepărtând pe toate persoanele ce se aflau acolo și lăsând loc liber numai pentru trecerea trăsurilor.

Pe la zece ore sosiră la Graben deputații precum și conzilierii municipali cehi. Intre cei dintâiu se afla și Klofac, șeful naționaliștilor cehi, care a fost primit de mulțimea grămădită îndărătul cordoanelor militare, cu zgomotoase ovațiuni. Curând în urmă sosiră pe poarta casinului studenții germani pentru a-și face preumblarea demonstrativă.

Cehii i-au primit cu o teribilă salvă de fluerături, răcnete și amenințări. Jandarmii făceau mari sforțări pentru a reține mulțimea, care voia să rupă cordoanele însă a fost înzadar. Curând cordoanele au fost rupte, și mulțimea s'a revărsat pe piață împingând înainte pe poliștii. De cealaltă parte a pieței, mulțimea s'a încercat de a asemenea să rupă cordoanele jandarmilor. Aceștia însă au respins'o cu lovituri de baionete, rănind vr'o câțiva inși.

Atunci mulțimea a început să bombardeze pe jandarmi cu pietrii. Au urmat apoi bătăile sângeroase și devastarea caselor și prăvăliilor germane, despre care am raportat în numărul nostru de eri la ultimele știri.

Jubileul împărătesc.

Jubileul de 60 ani domnie a Maj. Sale Monarchului se va serba mâne în Brașov cu mare pompă militară. La orele 10 a. m. se va oficia un serviciu divin solemn, la care vor lua parte trupele garnizoanei și toți ofițerii. După terminarea serviciului divin urmează împărțirea *crucei jubilare*, înființate de Maj. Sa Monarchul din incidentul jubileului său de domnie, iar de încheiere defilarea trupelor.

Aceeași serbare militară va avea loc și în Sibiiu și în toate celelalte garnizoane mai mari

*

Pentru serbările jubileului Maj. Sale s'au făcut în Austria cele mai mari pregătiri. Serbări frumoase vor avea loc îndeosebi în Viena, unde au sosit deputațiuni din toate unghiurile țării, pentru a prezenta Maj. Sale felicitările lor. Eri au fost primite în audiență de Maj. Sa deputațiunile camerelor austriace, a dietelor provinciale și presidiul consiliului comunal din Viena.

*

Tot eri au prezentat felicitările lor membrii cabinetului ungar, afară de ministrul Kossuth, care e bolnav. Miniștrii au fost primiți la orele 11 în castelul din Schönbrunn. În numele miniștrilor a felicitat pe Maj. Sa prim-ministrul Wekerle.

*

Mâne se va celebra un serviciu religios la ora 11 a. m. în catedrala catolică sf. Iosif din București din partea archiepiscopului Netzhammer. După serviciul divin va avea loc o recepție la legațiunea austro-ungară.

Meetingurile naționale din România.

Duminecă s'a ținut în Târgoviște o mare întrunire națională sub presidiul d-lui Gr. *Cair*, fost senator și prefect. Mai mulți oratori, între cari d-nii G. Ionescu, Cair, dep. I. Brătescu-Voinești, advocatul Georgescu, dep Atanasiu etc. zugrăvesc situația critică, în care se află Românii din Ardeal și vorbesc despre dependența economică și umilința suferită până acum din partea Austriei. În contra acestor stări insuportabile oratorii ridică un energic protest și declară că un guvern al României, care ar mai merge pe calea concesiunilor, n'ar mai putea exista. De încheiere se votează următoarea moțiune:

»Cetățenii dâmbovițeni constituiți în adunare naționalistă, azi, 16 Noemvrie 1908, în sala societății de arme din Târgoviște, ascultând cuvântările ținute, protestează în potriva politicei urmată de 40 de ani încoace pe târâmul național și economic față de străinătate în genere și de chestie în special. Cerem dela ori-ce guvern s'ar găsi la cârma țărei ca să înceteze cu această politică, care a avut de rezultat desconsiderarea țărei, și micșorarea idealului nostru național. Asigură guvernul că procedând în acest chip se va bucura întotdeauna de sprijinul netărmurit și necondiționat al tuturor Românilor fără deosebire de culoare politică«.

*

Tot Duminecă s'a ținut un mare meeting în Pitești sub presidiul d-lui *Dimancea*, un vechiu luptător naționalist și fost vicepreședinte al camerei române. Prof. *Theodorescu* a vorbit despre nelealitatea Austriei față de România și despre persecuțiunile Românilor din Ardeal, îndeosebi despre heribilile condamnări la închisoare și amenzi de bani ale ziariștilor ardeleni.

D-l Sofronie Popescu a cerut ca guvernul României să lupte pentru dobândirea următoarelor trei puncte: 1) Încheierea unei convențiuni prin care să garanteze României exportul vitelor, 2) drept de navigație, politic și control pe Dunăre și 3) rectificarea graniței între Dobrogea și Bulgaria.

D-nii prof. Mihăileanu, Honoriu Bănescu și Teohari vorbesc despre suferințele Românilor de peste Carpați și insistă îndeosebi asupra reformei electorale prezentate de ministrul Andrassy.

De încheiere s'a votat o moțiune de protestare. După întrunire s'au făcut manifestațiuni pe străzile orașului, la monumentul Unirei și în grădina publică, unde s'a întins o mare horă.

Cazul unui răsboi anglo-german. Ministrul de răsboiu al marei Britanii, *Haldane*, vorbind la Cambridge a deschis o polemică asupra discursului recent rostit de către lordul Roberts la camera lorzilor și în care învingătorul Burilor și-a exprimat temerea să că în caz de răsboiu între Germania și Anglia s'ar putea prea ușor debarca trupe în Anglia. Ministrul englez Haldane a spus, că el are mai multă experiență decât oamenii militari, chiar cei mai eminenți. Pericolul unei năvăliri în Anglia a fost studiat de către o comisiune din armată și marină, care a constatat cu satisfacție, că o asemenea încercare nu s'ar putea realiza fără ca guvernul britanic să fie înștiințat la timp. Anglia domnește pe toate mările; ea mai mărește încă forțele sale navele și mai cu seamă cele pentru apărarea coastelor; prin urmare ministrul Haldane e convins, că nu trebue să se exagereze și să se alarmeze populațiunea britanică.

Demisia ministerului bulgar. Cercurile competente din Sofia asigură că președintele consiliului d. Malinoff a presentat eri regelui demisia cabinetului. Regele nu a luat în această privință nici o deci

siune. Se crede că cabinetul va urma să gireze în mod provizor afacerile.

O nouă constituție în Persia. Agenția Westnik anunță că în cursul audienței dragomanilor legațiunilor ruse și engleze, Șahul Persiei a confirmat intențiunea sa neclintită de a da țărei o constituție; dar, spre a nu reînoi dezordinele din trecut, trebue să se aleagă numai niste deputați bine pregătiți și inteligenți cari să nu fie sub influența agitatorilor spre a nu repeta greșelile de odinioară; prin urmare trebue noui legi electorale bine pregătite și elaborate de către o comisiune specială, care va fi convocată și va avea o putere întinsă spre a desăvârși această operă într'un mod satisfăcător.

Vorbirea deputatului Dr. V. Lucaciu

rostită în 25 Noemvrie n. 1908 în dieta ungară.

— Urmare. —

V. Lucaciu: On. Cameră în calea desvoltării am ajuns la transacție.

Acei bărbați mari, cari reprezentau curentul moderat, au făcut transacția. Că e bună ori rea, cuvântul din urmă nu l'am spus. Spunerea cuvântului din urmă chiar partidul independist o face să întârzie. Un lucru se știe. Cunoaștem scrisoarea lui L. *Kossuth* către alegătorii din Dobrițin, *în care din depărtare condamnă transacția, și dieta care a făcut-o, o numește dietă austriacă.* Epistola aceasta este anatema adevărată a trasacției. Și on. Cameră, totuși a trebuit să învingă acel proverb, că nici când n'a fost așa lumea, ca nici cum să nu fie cumva. Acel »cumva« s'a pregătit prin transacție, și azi se vede, că acel cumva formează un adevărat punct de program pe sama partidelor maghiare. Pentru că nici partidul poporal, nici partidul independist, nici partidul din stânga nu acceptează întru toate acel program politic, care se cuprinde în transacție, totuși fiecare din aceste partide stau azi pe aceeași bază și se mișcă și face politică de stat în acelaș cadru al cercurilor politice. E drept, On. Cameră, epoca transacției își are creațiunile ei mari.

De cea mai mare creațiune țin — ori aceea ar fi trebuit să fie, fiindcă pune bază viitorului Ungariei în consolidarea internă — *legea naționalităților.*

S'a creat articolul de lege XLIV din 1868, despre egala îndreptățire a naționalităților. Ce a spus despre acesta contele Andrassy, ministrul de interne? A spus-o cu suflet liniștit, că acesta e expresiunea geniului iubirei de libertate a națiunei maghiare.

Ștefan Pop: Și acum fiecare punct al legii naționalităților îl călcați în picioare.

Lucaciu: Expresiunea aceasta arată încă tradițiunile politice ale tatălui său. Expresiunea aceasta încă se mai unește cu spiritul, în care a spus-o atunci, că trebue alcătuită legea naționalităților. Expresiunea aceasta se mai identifică și cu aceea, ce am auzit eri dela d-l ministru de agricultură Daranyi, când a spus, că legea trebue să treacă în conștiință publică și în spiritul acela trebue executată în care s'a alcătuit.

Aici este On. Cameră și legea naționalităților, care de asemenea ar fi trebuit să treacă în conștiința publică, și ar fi trebuit executată în același senz, în care s'a adus.

Am avut într'una din vorbirile mele de mai de mult să documentez cu citate luate din vorbirile acelor mari patrioți, cumcă Fr. Deak, Iuliu Andrassy, Paul Somssich, Iosif Eötvös în ce spirit au alcătuit legea de naționalități și în ce sens au dorit să fie executată. Acel spirit ne adeverește, că *ei au dorit, ca prin legea naționalităților să se asigure* ființa și interesele naționale ale naționalităților. (Contraziceri). Dorința asta se află exprimată la Deak. (Strigăte din stânga: Nici vorbă!)

Horvath Iozsef: Falzifică istoria. (Zgomot).

Lucaciu: Onor. Cameră! Unde am ajuns cu explicarea acestei legi? Noțiunile de naționalitate, popor, națiune etc. astăzi așa se confundă, într'atâta se desbracă singuraticele concepte politice de ființa lor adevărată, încât legea de naționalități nici n'o mai putem lămuri, necum să mai vorbim de realizarea ei serioasă, și să așteptăm dela guvernul actual observarea ei mai severă.

Suntem azi atât de departe de acel spirit, încât zi de zi auzim în parlament și cetim prin ziare, că legea aceasta e așa și așa de rea, și prin urmare trebue ștearsă, — în loc să ni-se dea să auzim, că legea aceasta e o lege sancționată, o lege fundamentală a constituțiunii țării noastre, o parte organică integrantă a politicei din viitorul Ungariei și ca atare trebue dusă în îndeplinire în spiritul, în care s'a creat. (Zgomot.)

Că ce glosse greșite însoțesc această lege, ce explicări necorecte i-se dau și cât de nedrepți sunt urmașii marilor patrioți la explicarea legii de naționalități, reiese din însuși contextul legii menționate. Cum sună titlul acestei legi? »Art. XLIV în chestia egalei îndreptățiri a naționalităților«. Așa dară vorbește despre egala îndreptățire *a naționalităților și nu despre egala îndreptățire a singuraticilor indivizi, a singuraticelor persoane.*

Bizony A.: Nu despre egala îndreptățire a naționalităților. (Zgomot.)

Preș: Rog liniște!

V. Lucaciu: Toți locuitorii Ungariei și în senzul principiului fundamental al constituțiunii formează o națiune politică ungară unitară.

Voci (din stânga): Așa da!

V. Lucaciu: Toți cetățenii Unguri și după principiul fundamental al constituției constitue în privința politică o națiune, națiunea unitară ungară indivizibilă (Strigări în stânga: Asta așa e!) Până când legea-i lege, trebue respectată.

Nemeth I.: Dar voi n'o respectați.

V. Lucaciu: Ba din contră, tocmai vreau să vă arăt că noi stăm pe baza acestei legi, însă protestăm în contra explicării ce unii șoviniști o dau legii de naționalități. Iar întru cât nu e clară, întru cât chiar din cauza acestei explicări vedem, că în anumite expresiuni are două înțelesuri...

Nemeth I.: Reavoința o explică rău.

V. Lucaciu: Reavoința chiar așa o explică, după cum stimatul coleg ne-o impută nouă. Prin urmare ca să nu lăsăm cale liberă relei voințe și înțelesului greșit al legii, ni-se impune s'o revidiem și s'o modificăm în senzul drepturilor omenești și după postulatele legilor. Legea exprimă apriat, că aici e vorba de o națiune politică maghiară unitară și așa când vorbim de națiunea maghiară unitară, n'o putem face, făr' de a adauge atributul »politică«. Națiune ungară politicește unitară.

Și d-voastră ce explicare i-ați dat acestui lucru?! D-voastră astăzi nu vorbiți de națiune ungară unitară luată în înțelesul politic, ci făcând o săritură treceți dela națiunea maghiară unitară politică la noțiunea de națiune unitară de rassă, și astfel din conceptul naționalității de rassă formați, printr'o greșită interpretare a legilor, conceptul națiunii politice, și naționalitatea română și celelalte naționalități, cari tocmai în aceasta lege se cuprind ca instituțiuni, voiți să le desființați. Dar nu se poate, căci sunt exprimate și în legea asta.

Stefan C. Pop: Și vor exista și afară de lege! Ba chiar și împotriva legii! (Zgomot.)

Dr. V. Lucaciu urmează spunând, că dupăce în numita lege se spune apriat »din care face parte fiecare cetățean, fie el de orice naționalitate«, noi stăm pe baza legii, când cerem egala îndreptățire a tuturor naționalităților, care însă ni-se tăgăduește în dietă, în publicistică și mai ales în dispozițiile guvernului. Cum că noi stăm între marginele acestei legi, am arătat deja, că aceasta am primit'o și în programul nostru politic. Eată: »pe lângă deplina susținere a integrității de stat a coroanei sf. Ștefan«. Acesta este înțelesul unității politice esprimate în legea naționalităților.

Horvat Iozsef: Dar despre Ardeal ce stă în program?

Lucaciu: O voiu arăta în lege că *noi stăm pe baza legii atunci* când pretindem pentru noi egală îndreptățire în privința națională. Că noi suntem o individualitate etnică, aceasta este exprimat în lege și este greșită acea comentare, care zice, că în Ungaria există o singură naționalitate, o singură națiune, căci dacă o luăm aceasta în senz *politic* facem ce-i drept, și noi parte din ea, dacă însă se ia în sens etnic, atunci și noi putem pretinde aceleași drepturi, ca și naționalitatea maghiară. (Zgomot.)

Gaál Andras: A, mă rog, asta-i națiune, nu naționalitate!

Dr. V. Lucaciu: Așadară noi putem vorbi tot așa despre *națiunea maghiară*, despre *națiunea română*, putem vorbi despre naționalitatea română și despre naționalitatea maghiară. (Sgomot uriaș și strigăte: La ordine!) Aici în lege e spus, că-i naționalitate. Noi încă suntem luați ca atare în lege.

Kmety Károly: Asta nu se cuprinde 'n lege!

Dr. Lucaciu: E în lege și mă mir, că tocmai un profesor de universitate, un profesor de drept public...

Kmety: Ba nu se cuprinde 'n lege!

Dr. Lucaciu: Iat-o, poftește 'ncoace. Aice stă scris în articolul de lege IX. din 1868, § 6: »congres *național* românesc, biserici *naționale* românești. (Mare zgomot și mișcare.)

Nagy Dezsö: Citează tot falz!

Dr. *Lucaciu*: Și, Onor. Cameră...

Președintele (sună): D-l deputat încurcă noțiunile. (Așa-i! Așa-i! în dreapta și stânga), și de aceea mă văd silit să cetesc partea întroductivă a legii amintite, pentruca d-l deputat să fie orientat și să se țină strâns de expresiunea folosită 'n textul legii. In întroducerea articolului de lege XLIV din 1868 se spune (Cetește): »Deoarece toți cetățenii Ungariei formează, și conform principiilor fundamentale ale constituției în privința politică, o națiune..

Dr. *Maniu*: In privința politică!

Președintele (urmează cetind): ...națiunea unitară indivizibilă maghiară, a cărei membru egal îndreptățit este fiecare individ, fie el de orice naționalitate«.

Dr. *Lucaciu*: Să se țină de *naționalitate!*

Președintele: Deci ești rugat să nu vorbești de naționalitatea maghiară.

Dr. St. C. *Pop*: Și Deák a vorbit!

Președintele: Pe d-l C. Pop îl îndrum la ordine. Repetez: sunteți rugați să nu mai vorbiți nici de națiune română, nici de naționalitate maghiară, căci aceasta e direct împotriva dreptului public (Așa este! Așa este! Aplause vii în dreapta și 'n stânga.)

Halász Lajos: Tradare de patrie!

Nagy Dezsö: Du-te 'n România!

Dr. *Lucaciu*: Eu stau pe baza legii. Legea cunoaște o națiune unitară maghiară din punctul de vedere politic și până când nu vom alcătui altă lege, până când nu vom întroduce în lege o altă espresiune mai hotărâtă și mai clară, până atunci nu vom concede să fim stârpiți prin astfel de espresiuni. E totuși foarte curios, Onor. Cameră, că cineva poate să se împotrivească așa de fățiș spiritului și literii legii. Legea ne-o spune apriat, că este vorba de instituții *naționale?* Oare cine poate avea instituții naționale? Cutare statuă, mătură? Articolul de lege IX din 1868 apriat ne spune, că-i vorba de instituții naționale. Eu vă spun drept, că nu 'nțeleg, ce fel de interpretare politică falză este de lipsă ca dacă dau atributul »național« unei instituțiuni, atunci subiectului acelei instituțiuni odată să-i atribui caracterul politic, apoi iar să i-l iau. Deci poporul român are instituții naționale, biserica națională românească; asta se cuprinde în art. de lege IX. Iată deci, în același senz vorbește aici legea despre națiunea română, ca și despre națiunea maghiară. (*Förster* Otto: Să vă pară bine, că puteți deveni Maghiari!)

(Va urma.)

In ziarul aromân din Salonic mai găsim în n-rul 1 următoarele rânduri, ce credem de interes a le reproduce. Sub rubrica »*De la alanți Români*" vorbind despre Românii din Transilvania »Deștepta rea« zice:

»Românili din Transilvania suntu multu ma înaintați de noi tru școale, biserici și alante lucre naționale. Eli au cama di 3.000 di școli primare, au gimnazii și licee românestl, au școli tri prefți tri institutori, au vărnă 126 di bănci din care nescânte suntu multu mări și avute. Și toate aeste suntu fapte di eli singuri, că di nafoară alor nu lă vine nici un agiutor.

»Tr'açea frațili a noștri din Transilvania pat multe din partea a Magiarilor, cari au tru măna lor guvernul și puterea. Ma nici Românili nu s'alasă ca s'hibă călcați. Lucreadză și alumtă cu un curagiu cum nu s'află la multe națiuni. Până astăzi nu ună hoară întreagă, ma nici un român nu și alăsă limba și nu s'feaçe Maghiar. Românlu din Transilvania are inimă curat românească, iar națiunea noastră di aclo nu cheare, că ea easte apărată di scolă și di bisearică. Prefților a Românilor din Transilvania suntu oameni multu învițați, iar ca Mitroliții alor puțani s'află tru locurile a noastre.

Sub rubrica „*De aoa și de aclo*" (De aici și de acolo) confratele nostru din Salonic scrie:

»*Are ma nu are*«. Dzăçea nescânți (nu lă băgăm numa): în Turcia are ahăți puțini Aromâni çe nu va s'poată să scoată niçi un delegat. Iar noi scoasem și delegați, scoasem și un deputat. Intrebăm tora: Are ma nu are Aromâni în Turcia?

Complicațiunile în Orient.

Flota turcească. Ziarul »Yeni Gazeta« a publicat programul construcțiunei flotei turcești, care a fost elaborat de către statul major al marinei. Aplicarea acestui program va dura 8 ani și va costa 17.000.000 de lire turcești. Se vor construi 6 cuirasate, 12 contratorpiloare, 12 torpiloare, 6 vase submarine, 24 canoniere și 6 mari vase de transport. Se va pregăti de asemenea tot materialul trebuincios pentru repararea vaselor.

*

Comitetul balcanic se bucură de marile simpatii, pe care le-au găsit Turcii în Europa și preconisează mai cu seamă prietenia Engliterei, căroia se datorește pentru o mare parte cucerirea libertăților turcești.

*

Pagubele pricinuite guvernului austro-ungar de boicotul mărfurilor austriace în Turcia, se urcă până acum la suma de 40,000 cor. Industriașii ruși voiesc să înființeze în Constantinopol un mare depozit de zăhar. Guvernul Turciei le-a pus în vedere mari favoruri.

Deputațiunea Maramureșenilor.

(De un maramureșean.)

Nici dintr'o parte a pământului românesc nu vin atât de des și așa multe deputații la Budapesta, ca din Maramureș. Cei ce nu cunosc marele năcaz, care-i mână »cu rugarea« la cutare domn ministru, cred că lipsa de demnitate îi împinge să cerșească binevoitorul sprijin. Nici decum. Pentru poporul »nemeș« orice drum la Budapesta e calea Golgothei. Poziția socială privilegiată ce a avut veacuri de-arândul a înrădăcinat în popor simțul de demnitate împărecheat cu acea conștiință de drept, că el pretinde dreptul să i se respecte, să i se constate pe fața locului, dar nu-l cerșește din »milă«.

Protopopul Vișăului, d-l Iuliu Dragoș, a vorbit în temperamentul poporului. Amenințarea, că nedreptățile legei silvanistice vor sili poporul la »moarte năpraznică«, la vărsări de sânge, — nu e amenințare, nici profeție nu o putem numi, ci-i prevederea omului, care cunoaște de aproape năcazurile, pricinile lor și mânia poporului, pe care nedreptatea o întețește până la paroxism.

Iată năcazurile maramureșenilor: N'au pășune la vite. In Maramureș, ca nicăiri aiurea, isvorul principal de câștig e prăsirea vitelor. Pământul arător dă mălaiu destul pentru acoperirea trebuințelor pe jumătatea anului. »Dacă mălaiul să tre« nemeșul e Pop »și nici pre«. E silit să cumpere mălaiu. Târgul de toamnă, prețul cu care se trec vitele, determină bunăstarea, ori criza economică.

Fânațele de munte sunt în mare parte pe mâni domnești ori le zălogește Șloim. Munții, cu pășunile grase au ajuns pe mânile stăpânitorilor din Maramureș, la »domni« și la jidani.

Cum le-a scăpat poporul? E poveste lungă și dureroasă. Ca întâmplare caracteristică vă povestesc o singură faptă. Familia de protopretori Popp de Vișău, au strâns 120,000 de jugăre catastrale pășune și fânațe de munte în decurs de 40 ani din plata lor modestă de solgăbirăi. Haupttreffer n'au lovit la loterie, dar precum zice jidanul talmudist »au avut noroc«... Cine are minte, conștiință elastică are și mai ales a avut în aceasta parte de ticăloșie și corupție »noroc.«

In proporția în care și-a pierdut poporul moșia strămoșească, s'a știut despăgubi pe socoteala composesoratelor, pe socoteala averilor lor feudale administrate și folosite în comun și cari în Maramureșul nemeșesc ating 500,000 jugăre catastrale. Au început a lăzui pădurile de fag și a deschide preluci pentru fânațe și pășune. Mai ales, că în concurențe cu statul nu pot valoriza lemnul, iar pășunatul e foarte scump. Pășunile le stăpânesc »cartelurile jidovești« cari știu să scoată parale cât de multe. Astfel s'a plătit 30—40 floreni pe vară pentru »dusul la pășune de munte« a unei părechi de boi.

Legile silvanistice și »popii lor«, forestierii cu planurile de espoatare și administrare (»üzemterv«) ai pădurilor composesoratelor — lipsesc poporul de »lăzuituri« și-i silesc să le răsădească cu pădure.... Legile inspirate de »trebuințele generale ale țării de azi și din viitor«, cari nesocotesc interesele particularilor locali, nici pentru un ținut n'au fost mai dezastruoase, ca legea silvanistică pentru Maramureș. De dragul »pustei« săracă în lemne, trebue împădurărit întreg Maramureșul, ca să fie asigurată »pusta« pe

viitor, că n'o să înghețe. Ciocnirea cu »puterea« se prevede cu siguranță. Protopopul Dragoș are drept că v'a curge sânge. Poporul nu înțelege »politica de interese generale«, nu pricepe elucubrațiunile »doctrinelor« în materie de știință silvanistică, el cere că »pe fața locului« să i-se constate dreptul la »lăzuiștini«. Mai ales, că »lăzuiturile« țin concurența »intreprinderilor« jidovești de pășune și îmblânzesc usura de pășunat. Ura poporului se va întoarce către jidani și »către domnii, — cari nu-și scot ochii unul la altul« și cari au interesul ca legea silvanistică să se ezecute cu »rigoare«. A mai curs sânge pentru »oprelistea caprelor«. Dar acum când mijloacele existenței sunt atăcate?

D-l Nagy Ferencz când a condus deputația, și-a îndeplinit datoria de deputat al cercului Vișăul de sus. Că va pune în cumpăna interesului votanților greutatea cuvântului său protegiator — e mai mult ca peste poate. Poporul român al cercului Vișăul de sus l'a votat, dar nu l'a ales. L'a ales interesul »clicei Papp de Vișău — Baró Groedel«. Deputația ar fi trebuit să-și cerce »norocul« în Vișăul de sus, mai întâi, cu țidulă de recomandație de acolo puteau ajunge la protecție și *sus* în B.-pesta. Așa, Náczi bácsi le spânzură sabia lui Damocles asupra capului. Ovreul e mai om ca »valahul«; Șloim cetățanul privilegiat de Andrassy plătește cât 30 de goimi-rumuny«. 48% alegători evrei sunt greutate în cumpăna dreptăței politice, față de 9·5% votanți români maramureșani, lipsiți de conștiința și însemnătatea dreptului lor. O să lifereze de acum începând Maramureșul 2 mameluci cu perciuni. Daranyi și Andrassy fac bună muștră politică cu Maramureșul.

Vor ști trage consecințele logice? Nu cred. Nici poporul, nici vicariul, nici clerul și mai puțin va ști »șleahta domnilor«.

Poporul se va năcăji mai departe, se va deprinde »cu stăpânul«, și când amețit de truda muncei ș'a »ciocanului de rachie« va cânta:

„De când beau la Șloim în dâmb
De-atunci mălai nu mai vând.
De când beau la Șloim în vale,
De-atunci nu am de mâncare".

Și n'a fi cine să-l înțeleagă. Nu.

STIRILE ZILEI.

— 18 Noemvrie v.

Examenul verbal supletor și de emendare la gimnaziul din Brașov se va ținea în 5 (18) Dec. a. c.

Carmen Sylva și Maj. Sa Monarhul. Ziarul »Die Zeit« publică un articol de Carmen Sylva asupra jubileului împăratului Francisc Iosif. Regina ilustrează meritele Maj. Sale față de supușii săi și neobosita lui laboriositate și înțelepciune, invitând popoarele lui să-i procure o frumoasă oră de satisfacție în ziua jubileului.

Palatul Habermann din Sibiu, situat în cea mai frumoasă parte a orașului Sibiu și în imediata apropiere a noului palat național român, a fost cumpărat de conzistoriul român din Sibiiu, trecând astfel în proprietate românească. Știrea aceasta o luăm din ziarul »Sieb. D. Tageblatt«, care scrie că prin trecerea acestui pompos palat în proprietate românească »s'a rezolvat într'un mod, durere, nesatisfăcător o cestiune, care a ținut într'o justă agitație spiritele locuitorilor sași«.

Societatea acad. rom. »Dacia« din Cernăuți s'a constituit în modul următor: Președinte: Vasile Lițu, student în litere. Vice-președinte și controlor: Nicolai Tcaciuc, student în litere. Secretar general: Constantin Boca, student în drept. Secretar de interne: George Ignatescu, student în teologie. Cassar: Emanuil Samușco, student în drept. Econom: Petru Căilean, student în litere. Bibliotecar: Dimitrie Ududec, student în drept.

Un comitet teatral în Șimleu. In Șimleu s'a constituit Marția trecută un comitet filial al societății pentru fond de teatru român la inițiativa d-lui Dr. D. Stoica. Constituirea noului comitet s'a făcut în mijlocul unei mari însuflețiri pentru sprijinirea teatrului românesc. Dupăce au expus scopul întrunirei d-nii Dr. Stoica și Andrei Cosma, directorul Silvaniei, s'a constituit noul comitet în modul următor:

Președinte de onoare: Alimpiu Barboloviciu. Presidente de onoare: D-nele Maria Cosma, Clara Maniu și Emilia Pop. Președinte: Dr. Coriolan Meseșianu. Viceprezidenți: Dr. Coriolan Ștear, Tășnad. Dr. Ioan Suciu, Zălau. Secretar: Dr. Dionisie Stoica, Casier: Nicolae Munthiu, iar dintre membrii în comitetul filial fac parte 14 doamne, 16 d-șoare și 19 d-ni din societatea românească. S'a mai hotărât, ca în fiecare comună din Sălaj, să se aleagă câte o doamnă ori bărbat de încredere, care să reprezinte interesele comitetul teatral. In vr'o 28 comune s'au și ales deja doamne de încredere.

Un meeting rusesc contra Austriei disolvat de poliție. Din Petersburg se anunță că profesorul universitar din Belgrad, Paulovici, a venit aici să facă propagandă contra Austriei în cercurile panslaviste. Duminecă a vorbit într'o mare întrunire, însă întrebuințând cuvinte prea violente contra Austriei, reprezentantul guvernului l'a întrerupt. Mulțimea a protestat și atunci poliția a dat afară pe toți asistenții.

Necrolog. In 26 Nov. a încetat din viață *Nicolau Mateiu Țifrea*, paroh gr. cat. al Chiheriului de sus, după un morb îndelungat în al 74-lea an al vieții și al 45-lea al preoției și fericitei sale căsătorii. Odihnească în pace!

Căsătoriile în Ungaria. In luna Septemvrie s'au legat în țara noastră 9306 căsătorii, cu 1244 mai puține ca în Septemvrie 1907. In cele dintâiu 9 luni ale anului acestuia s'au legat cu 16 mii 576 mai puține căsătorii, decât în cele 9 luni dintâiu ale anului trecut. Și-apoi să nu despereze fetele!?

Experiențe cu un balon dirigiabil. Din Verdun se anunță, că dirijabilul »Ville de Paris« a făcut Duminecă o nouă ascensiune, purtând mai mulți pasageri, rămânând aproape un ceas de-asupra fluviului Meuse, spre a recunoaște toate lucrările de întăriri ale fortăreței din Verdun, cum ar fi trebuit în timp de războiu. Balonul s'a ridicat până la o înălțime de 1000 până la 1200 metri. Ascenziunea a durat 2 ceasuri și a fost favorizată de un timp foarte senin.

Căpitanul norvegian Isachsen a cerut sprijinul guvernului Norvegiei, spre a termina explorarea Spitzbergului. După două veri de muncă, el speră să poată întocmi harta topografică și geologică a Spitzbergului, consemnând descoperirile sale în ce privește zăcămintele de cărbuni și alte minerale prețioase.

Intr'un spital din New-York, o femeie a născut un copil cu două capete. Medicii au declarat că numai așa va rămânea în viață, dacă îi vor amputa un cap. O atare operație medicii încă nu au săvârșit, dar ei cred că va reuși.

Se caută un măsar și pantofar. In *Fofeldea* s'ar putea așeza un măiestru harnic *măsar* și un *pantofar*, care știe face și cisme. Informațiuni la d-l preot I. Bunea, poșta Ujegyház.

Dela Societatea română-ortodox-jubilară-imperială pentru zidirea unei biserici și înființarea unei comunități bisericești în *Viena* primim spre publicare următoarea mulțumită publică: Comitetul soc. pentru înființarea unei parohii române în Viena își împlinește o plăcută datorință aducând la cunoștința publicului român pe toți acei marinimoși creștini, cari au binevoit a contribui cu obolul lor la realizarea înaltului nostru scop:

D-l Alex. Lahovari, minist. plenip. al Rom. la Paris 1000 cor., Administrația cassei bisericii române București 952·75 cor., Teofil Patraș, archimandrit în Putna Bucovina 500 cor., Cajus Popp jurist, Viena, Ioan I. Lăpădatu, director de bancă, Orăștie, Dr. Grigoriu Anghelescu medic, Dr. Romulus Veliciu, advocat Arad, Dr. Nicolae Vecerdea, director de bancă, Brașov, Victor Țurcan, paroh gr. ort. Dorna Candreni, C. Coandă general, București, Cassa de păstrare, Sasca Montană, Elena Dr. Vaida soție de medic, Dr. Const. Popasu medic, Caransebeș câte 200 cor., C. I. Brătianu, A. C. Assan, Emanuil Porumbaru câte 100 cor., I. N. Cesarescu adv. București, Iancu Balmoș insp. sup la CFA. prof. univ. Dr. V. Gheorghiu câte 10 cor., I. Morandini, subdirector gen. al vămilor rom. St. Furtuna, inspector veterinar câte 60 cor., D-l păr. Dimitrie Dan, Straja Bucovina a trimis o listă cu 64 cor. Știm câte greutăți și contribuții apasă pe umerii clasei noastre culte, cu toate aceste din nou rugăm pe toți Romanii de bine, să nu uite nici de acei frați ai lor, cari trăind aici în Viena în o mare de străini voesc să-și păstreze limba și legea lor. In legătură cu biserica voim să înființăm și un internat pentru studenți și meseriași.

Astfel aceste frumoase daruri sunt menite să aducă în curând roade mari pentru întreg poporul nostru, primească deci onorații donatori mulțumitele noastre cele mai binemeritate precum și asigurarea deosebitei noastre stime și devotament.

Viena, la 26/XI 1908.

pentru comitet:
Alexandru Lupu General, președinte.
Mihai A. Popovici, secretar.

Varietăți.

Cu toate că nu ne putem da seamă pentru ce, dar tot trebue să recunoaștem, că *fiecare om își are mirosul său propriu* — și dacă nu-l putem distinge la fiecare, pricina e că nu avem acest simț atât de fin.

In punctul acesta sunt deosebiri între om și om.

S'a constatat apoi la diferite neamuri sau rasse mirosuri particulare, ceeace se explică, par'că mai ușor, prin aceea că el reprezintă mediul din țările unde aceste neamuri sau rasse trăiesc. Așa se zice, că Englezii au un miros al lor particular; ei trec peste canalul Mânecii împreună cu mirosul lor. De bună seamă Englezul, care vine pe continent, nu aduce un miros al corpului său, ci unul pe care i-l dă mediul insular, atmosfera aceea de ploaie, de brumă și de ceață. Și tot așa se va întâmpla și cu Evreul care aduce din Anglia mirosul de englez sadea, plus acel de usturoi, iar din fosta Polonie, mirosul de negustor sau nobil polonez, de neamț modern, sau de muscal având pe deasupra perciunii sau — iarăși — usturoiul tradițional.

Așa dar, de bunăseamă, un popor nu poate să aibă un miros anumit; un miros al locului însă se poate admite. Evreul din Moldova — la fel cu cel din Maramurăș, deja — are pe lângă mirosurile lui, mai sus pomenite, și pe acela de moldovean, dintre pletoșii de odinioară ai lui Ștefan, și de gazetar *dija*...

Cât privește mirosul de diferite rase, apoi aici deosebirea e mai pronunțată. Pentru european negrii și galbinii au mirosurile lor caracteristice, cari produc o impresie mai mult sau mai puțin neplăcută. Acelaș lucru se întâmplă și cu noi, cu albii, mirosul nostru însă se pare celorlalte rasse mai greu de suportat. Negrii și Chinezii găsesc că noi mirosim a cadavre.

Toți cari au călătorit prin pământurile locuite de negrii au observat mirosul lor particular, după care îi urmăreau cânii în vremea sclaviei.

De altfel de cele mai de multe ori ori-ce câine își găsește stăpânul în mulțime după miros, mirosul stăpânului, pe care se vede numai câinele îl poate recunoaște.

Foarte multe femei au mirosuri, cari uneori seamănă cu unele parfumuri — și de bunăseamă fiecare îndrăgostit găsește la iubita lui un miros particular și plăcut în acelaș timp. In urma unor cercetări, oamenii competenți afirmă că femeia brună are un miros, iar cea blondă alt miros.

Proveniența acestor mirosuri ar fi, în mare parte, din sudoarea sau alte secrețiuni ale pielei, cari în contact cu lumina produc diferite mirosuri, cari se depun apoi și pe îmbrăcăminte. E însă caracteristic și aproape întotdeauna neplăcut mirosul unui corp bolnav.

M.

Bibliografie.

— »Ciprian Porumbescu, icoane din frământările unui suflet de artist.« De Dr. Valeriu *Branisce*. Broșură de 120 pagini. Cu portretul lui Ciprian Porumbescu, după ultima fotografie. Prețul unui exemplar 1 cor. 50 bani. Se poate comanda prin librăria »Gazetei«.

In atențiunea d-lor preoti!

A apărut:

»Pareneze«

Cuvântări ocazionale și funebrale

pentru toate ocaziunile
ce obvin în oficiul pastoral al preotului

de *Pr. D. Voniga.*

Lucrare aprobată și unică în literatura noastră pastorală!

Publicată cu binecuvântare archierească.

Volumul I. Ediția II-a

cuprinde o mulțime de cuvântări *potrivite tuturor împrejurărilor, ocaziunilor și evenimentelor extraordinare ce obvin în vieața creștinului și în oficiul pastoral al peotului.*

Opul se poate procura cu preț de 4 cor. 20 fil. la autor în *Gyirok* (Temes) și la toate librăriile românești.

ULTIME ȘTIRI.

Budapesta, 1 Decemvrie. In ședința de eri a dietei s'a continuat desbaterea budgetului ministeriului de comerciu, cu a cărui desbatere s'a început ședința de Sambătă. Au luat cuvântul dep. Somogyi, Sümegi, Polonyi, Batthyany și Rakovszky.

Budapesta, 1 Dec. Ziarul „Magyaország" primește din Cașovia următoarea știre sensațională ce a sosit acolo din Bosnia. Un detașament al regimentului de infanterie 34, compus din 75 soldați, un subofițer și un ofițer s'a ciocnit cu o bandă sârbească. Banda sârbească a pușcat dintr'o ascunzătoare asupra detașamentului, *ucizând 4 soldați. Detașamentul a luat apoi cu atac poziția ocupată de Sârbi și a împușcat 34 membrii ai bandei.* Știrea aceasta a ajuns în publicitate din cercurile ofițerilor, și a produs mare sensație în întreg orașul. Oficios știrea nu s'a confirmat.

Viena, 1 Dec. Maj. Sa a conferit ministrului de externe *Aehrenthal* crucea ordinului Sf. Ștefan.

Viena, 1 Dec. In 3 și 4 Dec. se ține sub prezidiul Maj. Sale un consiliu de războiu în cestiunea evenimentelor din Balcani. Din consiliu de războiu vor face parte afară de arhiducii majoreni, miniștrii comuni și membrii.

Cattaro, 1 Decemvrie. Stiri sosite din Cetinje anunță că guvernul continuă cu înarmările de bande. Se spune că zilele aceste au plecat spre granița Bosniei numeroase bande montenegrine.

Constantinopol, 1 Dec. Marele vizir, a conferit timp mai îndelungat cu comitetul Turcilor tineri, pentru a atenua boicotul mărfurilor austriace. Ambasadorul Pallavicini — se zice — va face pendentă plecarea sa din Constantinopol, dela rezultatul acestei conferențe. Se crede însă, că deocamdată nu se va putea face nici un pas pentru suprimarea boicotului. Comitetul de boicotare a decretat boicotul și față de vaporul „Kelet" al campagniei ungare.

Cărți noi

Din »Biblioteca românească enciclopedică Socec« a aparut:

No. 1. Em. Gârleanu 1877 Schițe din războiu 30 bani.

No 2. Al. Odobescu »Poeziile Văcăreștilor" 30 bani.

No. 3. Alarcon »Morărița" trad. de N. Basilescu 30 bani.

No. 4. Ion Dragoslav „Facerea Lumii" 30 bani.

No. 5. Corneliu Moldovan »Poezii« 30 bani.

No. 6. »Antigona lui Sofocle« trad. de Mihail Dragomirescu 30 bani.

No. 7. Halima „O mie și una de nopți" 30 bani.

No. 8. Cehov »Nuvele alese« trad. din rusește de Dunăreanu, 30 bani.

No. 9—10. »Povestirile lui Mihail Eminescu cu studii literare de M. Dragomirescu 55 bani.

No. 11—12. Alphonse Daudet »Nevestele artiștilor« trad. de Em. Gârleanu 55 bani.

No. 13 François Copée „Pentru Sceptru" tradusă de D. Nanu și G. Orleanu 30 bani.

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu
Redactor respons.: Victor Branisce

Hala e încălzită.

Bioscopul APOLO din Budapesta

Strada Vămei.

Luni în 30 Novembre și Marți în 1 Decembre 1908

PROGRAMUL:

1. Tragedia japoneză. (Dramă). 2. Ucigașul. (Dramă). 3. O poveste din școală. (Humor). 4. Pantalonul rupt. (Humor). 5. Max cu hainele noi. (Humor). 6. Atelierul dracului. (Tablou de studiu). 7. Pompierii din Budapesta. (După natură). 8. Corso de automobile la Riviera. (După natură) 9. Sculptorul modern. (Tablou colorat). 10. După cerere se dă astăzi și mâne Manevre'e de toamnă regale din Vesprim.

Tot a doua-zi program nou.

PREȚUL LOCURILOR: Loje (4 persoane) cor. 4.—; Un loc în loje cor. 1.—; Locul I. 80 fil.; Locul II 60 fil.; Locul III 20 fil.; Copii sub 10 ani și soldații plătesc pe locul I și II prețul de jumătate.

Representațiile în zile de lucru dela 6—$7^1/_2$ oare și dela 8—$9^1/_2$ oare.
Dumineca și sarbătoarea dela 3—$4^1/_2$ oare; $4^1/_2$—6 oare; 6—$7^1/_2$, $7^1/_2$—$9^1/_2$ oare.
Bilete se pot lua înainte toată ziua dela D-l I. VICTOR. trafică, Strada Vămii 30.
Cerând sprijinul Onor. public semnez cu toată stima

(11-20) **Direcțiunea.**

La tipografia și librăria A. Mureșianu

se află de vêndare următórele:

Cărți literare apărute din ediția „Minerva, Bucurescĭ.

N. Petra-Petrescu. Ilie Mariu. istorióră pentru tinerime, localisată după nemțesce. 193 pag. . Prețul cor. 1.50

Vasilie Pop, „Domnița Viorica“ roman. Prețul 2 cor. (plus porto banĭ) 20

M. Salodeanu. „Floarea Ofilită“, roman. Prețul 2 cor. (plus porto banĭ) 20

Ștefan Iosif, „Credințe.“ Poesii à cor. 1.50

Em. Gârleanu-Emilgar, „Batrânii“, schițe din viéța boerilor moldovenĭ 1.50

Eugeniu Boureanul. „Povestirĭ din copilărie“. Prețul à . . . cor. 1.50

Vasilie C. Osvadă, „Băncile poporale din România“ cu un adaus informativ. Prețul 1 cor. (plus 5 b. porto). 1 05

Ion Manolache-Holda. Fețe, *portrete schițe și nuvele,* ediție I. 316 pag. Prețul Lei 1·50

Il. Chendi. „Fragmente“. Un șir de interesante articolo (informațiunĭ literare), și sunt o continuare a volumelor „Preludii“ și „Foiletóne“ serise. 246 pag. Prețul . . . Lei 2.50

Vasilie C. Osvadă. „Legea Tovărășiilor“. Prețul —50 cor. (plus porto 5 b.) . . . . —·55

N. N. Beldiceanu. „Chipurĭ dela Mahala“ Conține 305 pag. Prețul cor., 1.50

M. Eminescu, Poesii postume“, ediție nouĕ, 263 pag. cu note. Prețul c. 1 50

Licitațiune publică.

Biserica rom. gr.-or. Sfântul Nicolae din Rêșnov, comit. Brașovului, **vinde** cu licitațiune publică din mână liberă, pădurea de fag aflătoare pe muntele „Dihamu“. proprietatea ei aflătoare pe teritorul României, județul Prahova, comuna Azuga-Bușteni. Licitațiunea se va ținea **în 23 Novembre st. v. a. c** la 10 oare a. m. în Rêșnov, în casa bisericii. Condițiunile se pot vedea la oficiul parohial în fiecare zi la oarele obicinuite.

Rêșnov, în 8 Nov. v. 1908.

G PROCA.
președ. comit. parohial.

(3—3)

Deposit principal de

Galoci veritabili rusești din Petersburg

Galoci de gumi și Șoșoni

marea recunoscută de clasa primă.

Cel mai bun mijloc de apărare contra umezelei și frigului recomandă cu **prețurile** de concurență cele mai

ieftine.

Friedrich Bahmüller,
cel mai mare deposit de încălțăminte,
Brașov, Strada Porții nr. 18,
(în casa proprie).

(382,5—12.)

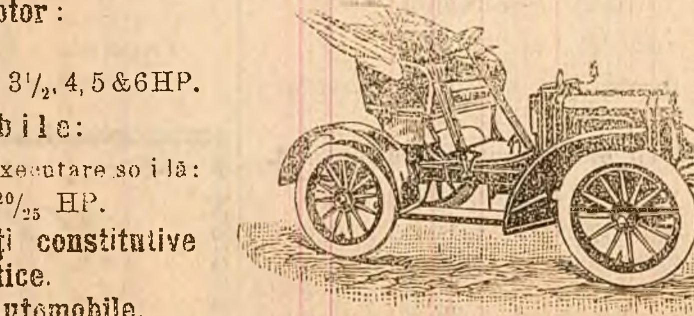


Fie-care posesor a unei

Trăsuri-motor a lui PUCH!

economisește mulți bani și mai mult necaz.

Bicicle motor:
Siguranță mare:
HP. (35 Kg.) $2^1/_2$, $2^3/_4$, $3^1/_2$, 4, 5 & 6 HP.



Automobile:
construcție simplă. Executare solidă:
$^8/_9$, $^9/_{10}$, $^{14}/_{16}$, $^{20}/_{25}$ HP.
Benzin. Uleiu. Părți constitutive Pneumatice.
Reparaturi de automobile.

Reprezentant: MICHAEL MOOSER, Brașov, Strada Porții 39.

Nr. 75/1908. not.

Publicațiune.

Primăria comunei Șimon (comit. Făgăraș) aduce la publica cunoștință, că **în 12 Decemvre st. n a. c.** la 10 oare a. m. se va ținea licitațiune publică și cu oferte în cancelaria notariatului cercual din Branul superior, pentru **vinderea a 11100 metri cubici de lemne de brad** (molid) din pădurea comunală „Pleașa“.

Prețul ssrigărei este 66600 cor. sub care nu se va vinde quantul de lemne descris. Vadiul este de 6660 cor. Ofertele în scris se primesc în ziua de licitațiune până la 10 oare antemeredians.

Condițiunile se pot vedea în toate zilele în oarele oficioase în cancelaria notariatului cercual din Branul superior.

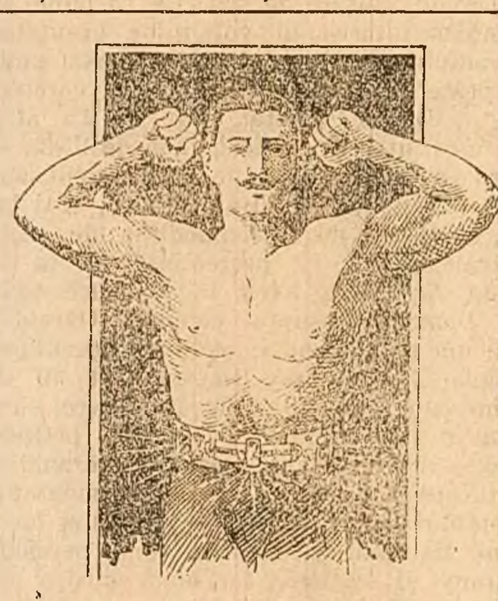
Șimon, în 17 Novembre 1908.

Primăria comunală:

George Mănoiu, primar. **Axente Moșoiu,** notar.

(421,2—2.)

VICTORIA ȘTIINȚEI.



E cu un picior în mormânt omul care fiind bolnav nu-și găsește leacul. Omul modern are morburi complicate, ascunse, ce provin din neregularitățile sistemului nervos nepătruns. Pentru aceste boale știința modernă medicală știe leac nou, sigur, — puterea electrică, care întrodusă în sistemul bolnavilor, face minuni! Dar tot cu așa succes să folosește electricitatea contra reumei, neurasteniei, nesomnului, lipsei de apetit, slăbirii etc. Cela-ce are, dară, ori-ce fel de morb de nervi, seu din boalele amintite pe care-va, după cetirea acestui anunt să grăbească a-și procura cartea **„INSSTRUCȚIUNE DESPRE VINDECAREA ELECTRICĂ“**, — carte ce se află deosebită pentru bărbați și deosebită pentru femei, și se trimite în cuvertă închisă ori-cui, de către:

Institutul de ordin. medical „ELECTRO-VITALIZER“,

Budapesta, IV. Károly-körüt 2 felem. 52.

Scrisoare de recunoștință.

Francisc Juhász, Dunaharaszti-A'ag, Nádormajor.

Cu bucurie îți fac cunoscut, că din 3 Maiu femeia mea folosește după instrucțiune instrumentul „Electro-Vitalizer“, care funcționează admirabil. Femeia nu mai simte dureri nu mai are simțul spaimei, cum avea înainte de aceea. Mulțumită lui Dumnezeu, că mi-a dat gândul să cumpăr acest instrument, că de atunci poate și eu muriam, n'aș mai fi putut vedea suferința ce o chinuia pe femeia mea. Acum a trecut peste tot răul, și cu bucurie spune celor ce o întreabă, că „Electro Vitalizer“-ul a vindecat'o. Primește Domnule Doctor mulțumita mea recunoscătoare.

Coupon pentru o carte de cinste:

Institutului de ord. med.
„ELECTRO-VITALIZER“
Budapesta, IV. Károly-körüt 2 felem. 52.
Rog -mi trimite gratis și franco, în cuvertă închisă opul: „SISTEMUL de VINDECARE ELDCTRIC MODERN“
pentru { bărbați / femei
Numele: ______
Com[illegible] și poșta [illegible] ______

Tae și lipește pe o corespondență.

TIPOGRAFIA

A. Mureșianu

Brașov, Têrgul Inului Nr. 30.

Acest stabiliment este provĕdut cu cele mai bune mijlóce tehnice și fiind bine asortat cu tot felul de caractere de litere din cele mai moderne este pus în posițiune de a pute esecuta **ori-ce comande** cu promptitudine și acuratețǎ, precum:

IMPRIMATE ARTISTICE
IN ACE ARGINT ȘI COLORI.
CĂRȚĬ DE SCIINȚĂ,
LITERATURĂ ȘI DIDACTICE
STATUTE.
FOI PERIODICE.
BILETE DE VISITĂ
DIFERITE FORMATE.
PROGRAME ELEGANTE.
BILETE DE LOGODNĂ ȘI DE NONTĂ
DUPĂ DORINȚA ȘI ÎN COLORI.
ANUNȚURI.

REGISTRE și IMPRIMATE
pentru tóte speciile de serviciurĭ.
BILANȚURĬ.
Compturi, Adrese, Circulare, Scrisori.
Couverte, în totă mărimea.
TARIFE COMERCIALE,
INDUSTRIALE, de HOTELURI și RESTAURANTE.
PREȚURI-CURENTE ȘI DIVERSE
BILETE DE INMORMÊNTARI.

Comandele eventuale se primesc în biuroul tipografiei, Brașov Têrgul Inului Nr. 30, în etagiul, înderĕpt în curte. — **Prețurile moderate.** — Comandele din afară rugăm a le adresa la

Tipografia A. MUREȘIANU, Brașov.